

Завдяки інвестиціям у соціальну сферу забезпечиться стабільний процес розширеного відтворення елементів економічної системи та підвищиться рівень якості життя членів суспільства.

Інвестиції в соціальну сферу сприятимуть збільшенню національного багатства через прискорення науково-технічного прогресу, створення необхідних передумов для підвищення рівня зайнятості у суспільному виробництві та раціонального використання трудових ресурсів, забезпечення розширеного відтворення робочої сили, удосконалення структури вільного часу працюючих.

Література

1. Гриньова В.М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності: Монографія / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – Х.: ХДЕУ, 2002. – 464 с.
2. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – 424 с.
3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Підручник / Т.В. Майорова. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
5. Чернов В.А. Инвестиционная стратегия: Учебное пособие для студентов вузов / В.А. Чернов. – М.: ЮНИТИ, 2003. – 157 с.
6. Шеремет В.В. Управление инвестициями: В 2-х томах. / В.В.Шеремет, В.М. Павлюченко, В.Д. Шапиро и др. – М.: Высшая школа, 1998. – Т. 1. – 416 с.; Т. 2. – 512 с.

7. Данилишин Б.М. Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства: Монографія / Б.М. Данилишин, В.І. Куценко, Я.В. Остафійчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2005. – 328 с.

8. Долишний М.І. Трудовий потенціал, зайнятість і ринок праці: теорія і практика / М.І. Долишний, С.М. Злупко, Т.С. Злупко, Т.Б. Токарський. – Львів: ІРД НАН України, 1997. – 340 с.

9. Куценко В.І. Розвиток соціальної сфери: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): Монографія / В.І. Куценко. – Ніжин: ТОВ «Видавництво Алекс-Поліграф», 2008. – 818 с.

10. Писаренко Т.М. Теоретичні основи та особливості формування фінансових ресурсів в установах невиробничої сфери / Т.М. Писаренко. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 61 с.

11. Проскуряков В.М. Экономический потенциал социальной сферы: содержание, оценка, анализ / В.М. Проскуряков, А.И. Самоукин. – М.: Экономика, 1991. – 159 с.

12. Руткевич М.Н. Социология образования и молодежи / М.Н. Руткевич. – М.: Гардарики, 2002. – 539 с.

13. Садова У.Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку / У.Я.Садова. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 407 с.

14. Третяк В.П. Дослідження соціальної сфери: методологія та практика: Монографія / В.П. Третяк. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. – 273 с.

15. «Про інвестиційну діяльність». Закон України від 18.09.91 р. №1560-ХІІ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>

А.Г. ЖАРІНОВА,
к.в.н., доцент, директор, Український інститут промислової власності

Функціонально-структурна модель системи внутрішньофірмового управління інтелектуального капіталу підприємства

У статті викладено результати досліджень щодо управління інтелектуальними активами підприємства та запропоновано функціонально-структурну модель системи управління інтелектуальним капіталом, яка дозволяє перетворити ринкові і корпоративні інформаційні потоки в інструменти підвищення ефективності і максимізації задоволення певних потреб ринку за рахунок збору, обробки і аналізу інформації про вимоги ринку і забезпечення відповідності політики комерціалізації інтелектуальних активів потребам клієнтів і інтересам самого підприємства.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелектуальні активи, інтелектуальний потенціал, інтелектуальна власність, інформація, комерціалізація.

В статье изложены результаты исследований относительно управления интеллектуальными активами предприятия и предложена функционально структурированная модель системы управления интеллектуальным капиталом, которая позволяет преобразовать рыночные и корпоративные информационные потоки в инструменты повышения эффективности и максимизации удовлетворения определенных потребностей рынка за счет сбора, обработки и анализа информации о требованиях рынка и обеспечения соответствия политики коммерциализации интеллектуальных активов потребностям клиентов и интересам самого предприятия.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, интеллектуальные активы, интеллектуальный потенциал,

интеллектуальная собственность, информация, коммерциализация.

The results of researches are expounded in the article, in relation to the management of intellectual assets of enterprise, and it is offered functionally structural model of control system by an intellectual capital, which allows to convert market and corporate informative streams into the instruments of increase of efficiency maximizations of satisfaction of certain necessities of market, due to collection, treatment and analysis of information, about the requirements of market providing of accordance of policy of commercialization of IA the necessities of clients and to interests of enterprise.

Keywords: intellectual capital, intellectual assets, intellectual potential, intellectual property, information, commercialization.

Постановка проблеми. Виконання завдань управління інтелектуальними активами здійснюється у рамках створення системи управління ними. Ґрунтуючись на наукових дослідженнях [2–7] на користь виділення підсистеми управління інтелектуальних активів у самостійну підсистему управління підприємства разом із виробничою, фінансовою, маркетинговою і іншими підсистемами, доцільно запропонувати функціонально-структурне представлення системи управління інтелектуальними активами і визначити її місце в загальній системі управління підприємством.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Інформаційно-інтелектуальні ресурси тривалий час розцінювалися як додаток до матеріальних процесів і потоків, а раціоналізація використання ресурсів означала раціональне використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, що матеріалізуються в кінцевий продукт. Залучення і перетворення цих ресурсів здійснювалося відповідно до потреб тієї або іншої традиційної підсистеми. Зокрема, технології і виробничий досвід вважалися компетенцією виробничої підсистеми, дослідження ринку і формування репутації фірми – компетенцією маркетингової підсистеми, кваліфікація і навчання персоналу – компетенцією кадрової системи і так далі [4, 5]. У цій ситуації залучення і перетворення інформаційно-інтелектуальних ресурсів, інтелектуальних активів (далі ІА), що утворюють, здійснювалися тими ж підрозділами у рамках виконуваних ними функцій, що розбивало процес управління ІА на окремі підпроцеси, виконання яких не координувалося і не контролювалося.

Невирішені частини проблеми. Проте останнім часом значення інформації і інтелектуальних ресурсів значно зросло в теорії і практиці управління, що зумовило появу нових методологічних підходів до управління цими ресурсами. Дослідження стану процесу управління ІА сучасного науково-виробничого підприємства підтвердило, що організаційне забезпечення процесу управління цими активами, як і раніше, вимагає значного коригування.

Мета статті – викласти результати досліджень щодо управління інтелектуальними активами підприємства та за-

пропонувати функціонально-структурну модель системи управління інтелектуальним капіталом.

Виклад основного матеріалу. Для обґрунтування приведеного твердження оцінимо міру виконання функцій управління ІА існуючими підсистемами підприємства і виявимо взаємозв'язок між неналежним виконанням цих функцій і виникненням раніше виділених проблемних областей управління ІА.

Як традиційні підсистеми управління розглянемо науково-виробничу (НВП), маркетингову (МП), патентно-інформаційну (ПІП), фінансово-економічну (ФЕП) і кадрову підсистему (КП), а також такі проблемні області управління:

- наявність неврахованих об'єктів інтелектуальної власності (ОІВ);
- невідповідність вибраного методу цілям оцінки;
- неефективне управління портфелем ОІВ;
- неадекватність вибраної стратегії використання інструменту виняткових прав;
- недосконалість організаційно-економічних механізмів створення, використання і комерціалізації ОІВ;
- відсутність системи економічних, виробничих, інвестиційних і фінансових норм і нормативів внутрішньофірмового управління ОІВ.

Сформуємо сукупність функцій управління і для оцінки міри їх виконання традиційними підсистемами введемо такі умовні позначення:

- (–) функція не виконується;
- (±) функція виконується частково;
- (+) функція виконується.

Результати проведеного дослідження науково-технічної літератури і опитування керівників науково-виробничих підприємств можна представити у вигляді таблиці.

Як видно з таблиці, більшість функцій частково виконуються існуючими підсистемами управління наукомісткого підприємства, а деякі не виконуються взагалі.

Таким чином, сучасні умови господарювання пред'являють особливі вимоги до організації процесу управління наукомісткою діяльністю і обумовлюють доцільність виділення підсистеми управління ІА як самостійної функціональної підсистеми підприємства, що динамічно розвивається.

У даному випадку виділення підсистеми управління ІА не має на меті яким-небудь чином дублювати функції маркетингу, фінансового або виробничого управління, управління НДДКР або персоналом. Проте, на думку автора, для вказаних підсистем ІА виступають ресурсами або побічними продуктами, що обумовлює необхідність здійснення специфічних функцій планування, організації, координації і контролю заходів, пов'язаних із створенням і використанням таких активів.

Таким чином, існують такі передумови організації самостійної системи управління інтелектуальним капіталом (ІК) у складі системи управління підприємством:

- різноманіття форм і видів ІА підприємства;
- необхідність розробки стратегії і тактики в області управління ІА;

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Міра виконання функцій управління ІА традиційними підрозділами підприємства [авторська розробка]

Функції управління ІА	Проблемні області управління ІА					
	1	2	3	4	5	6
Моніторинг і аналіз зовнішнього і внутрішнього середовищ підприємства, оцінка впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на процес управління ІА		МП ПІП ±	МП ПІП ±	МП ПІП ±	МП ПІП ±	МП ПІП ±
Вироблення основних напрямів політики підприємства в області створення і використання ІА		–	–	–	–	–
Розробка довгострокових і короткострокових планів створення і використання ІА у рамках вибраних напрямів		–	–	–	–	–
Організація проведення фундаментальних і прикладних досліджень у рамках НДДКР відповідно до розроблених планів розвитку ІА		НВП КП ±	НВП КП ±	НВП КП ±	НВП КП ±	НВП КП ±
Здійснення заходів по комерціалізації ІА		МП ФЕП ±	МП ФЕП ±	МП ФЕП ±	МП ФЕП ±	МП ФЕП ±
Здійснення заходів по виявленню і ліквідації ІА, не використовуваних у виробництві			МП ±			
Забезпечення правової охорони ІА і здійснення заходів припинення недобросовісної конкуренції			ПІП ±			
Забезпечення координації заходів у рамках програм розвитку ІА з іншими підрозділами підприємства	–		–		–	–
Здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення процесу створення і використання ІА	ПІП ±	МП ФЕП ПІП ±	МП ФЕП ПІП ±	МП ФЕП ПІП ±	МП ФЕП ПІП ±	МП ФЕП ПІП ±
Здійснення прогнозування потреби в усіх видах ресурсів для створення і використання ІА		–				–
Проведення аналізу ефективності створення і використання ІА			–	–	–	–
Здійснення ідентифікації і оцінки вартості існуючих ІА	ПІП ФЕП ±	ПІП МП ФЕП ±	ПІП МП ФЕП ±		ПІП МП ФЕП ±	ПІП МП ФЕП ±
Розробка і здійснення заходів по розвитку співпраці і взаємодії в колективі					НВП КП ±	НВП КП ±
Розробка і здійснення заходів по розвитку інноваційного потенціалу співробітників					НВП КП ±	НВП КП ±
Організація процесу підвищення кваліфікації співробітників					НВП КП ±	НВП КП ±
Розробка і вдосконалення методичного і технічного забезпечення проектування і організації заходів по формуванню і використанню ІА, аналізу ефективності рішень по розвитку ІА	–	–	–	–	–	–

- широкий перелік функцій управління ІА;
- значна кількість служб, підрозділів і контрагентів підприємства, що беруть участь у процесі генерації і перетворення інформації про ІА;
- необхідність координації взаємодії служб, підрозділів і контрагентів підприємства, ІА, що беруть участь у процесі управління;
- специфіка інструментів і методів управління ІК;
- висока прибутковість угод з ОІВ;
- високий ризик виникнення недобросовісної конкуренції;
- розуміння керівниками підприємств необхідності розвитку процесів управління ІК.

Перераховані передумови можуть служити підставою для виділення підсистеми управління ІА в самостійну підсистему управління підприємством. Цей факт підтверджується і дос-

відом західних компаній, які все частіше вводять у свою організаційну структуру посади фахівців з управління ІК.

З метою конкретизації призначення і місця системи управління ІК у системі управління підприємством, функції системи управління ІК, описи її структури як сукупності ряду підсистем розглянемо методологічні аспекти побудови такої системи.

Як було відмічено, для реалізації перелічених вище завдань управління ІА на підприємстві створюється система управління ІА. Розглянемо детальніше, які функції має виконувати ця система для реалізації поставлених завдань. Для цього побудуємо дерево цілей, завдань і напрямів їх рішення, яке буде основою для проектування системи управління ІА (рис. 1).

Далі представимо укрупнену функціональну і структурну моделі системи управління ІА (рис. 2, 3). Необхідно поясни-

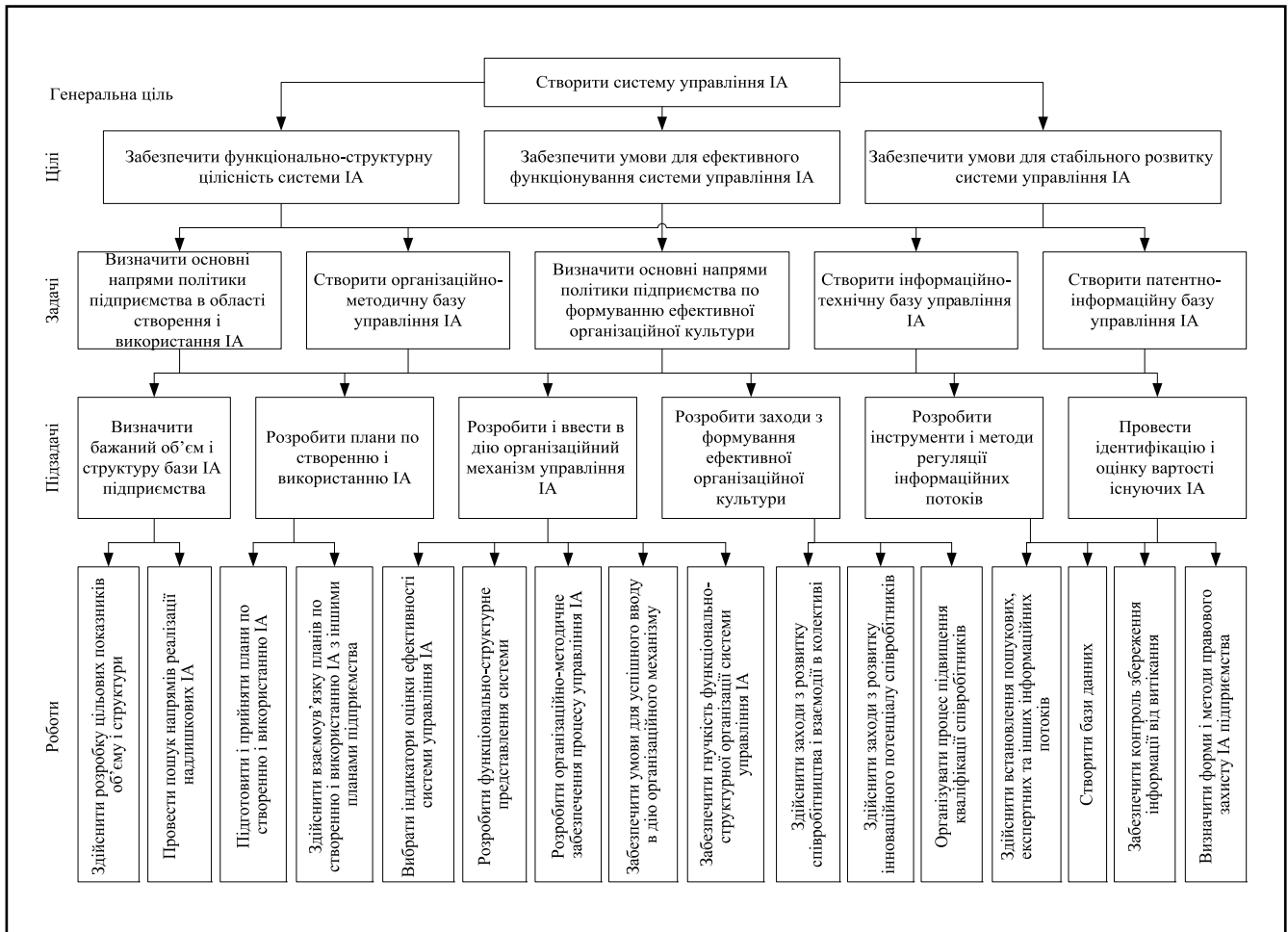

Рисунок 1. Дерево цілей, завдань і напрямів їх рішень [авторська розробка]

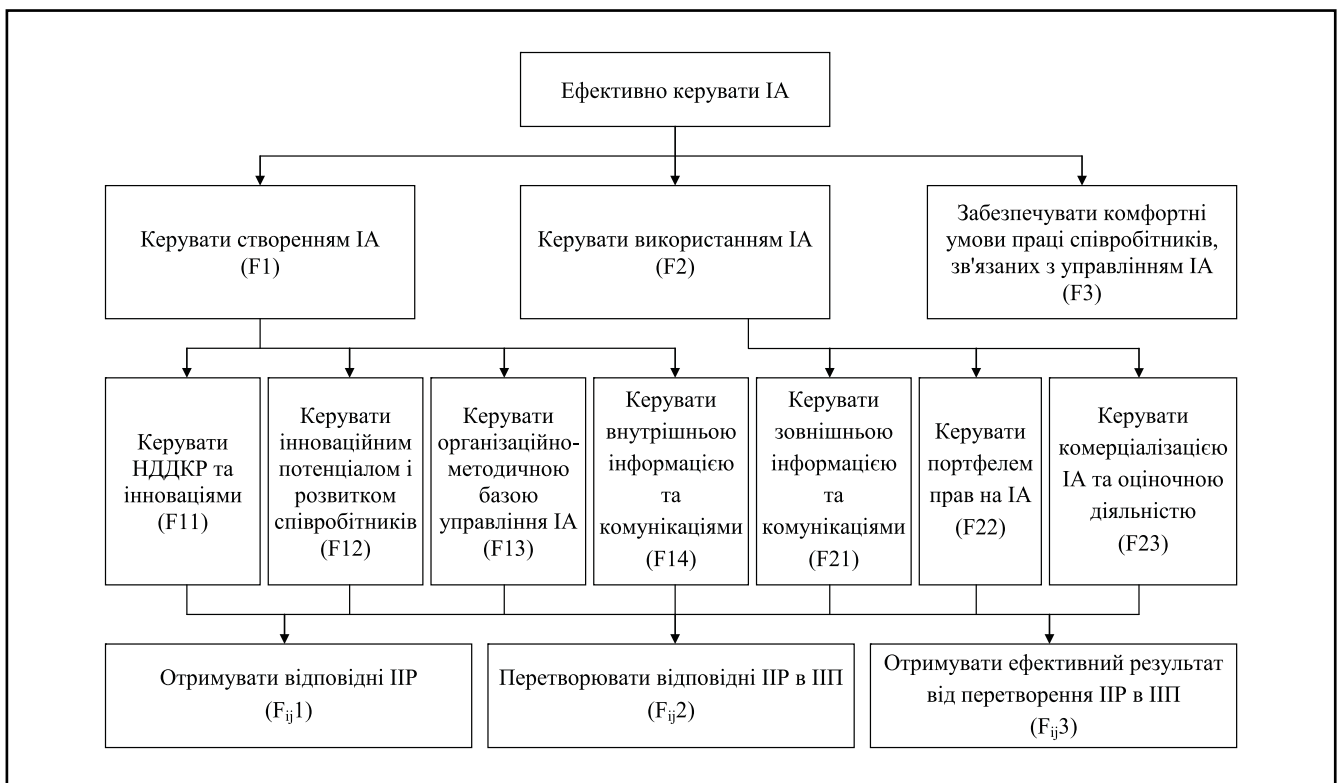

Рисунок 2. Функціональна модель системи управління ІА [авторська розробка]

Рисунок 3. Структурна модель системи управління ІА [авторська розробка]

ти, що функції $F_{ij1} - F_{ij3}$ вважаються допоміжними для кожної з функцій вищого рівня F_{ij} з урахуванням специфіки кожної функції. Наприклад, для функції F_{11} функції $F_{1j1} - F_{1j3}$ будуть конкретизовані таким чином:

– F_{111} – отримувати науково-виробничі інформаційно-інтелектуальні ресурси;

– F_{112} – перетворювати науково-виробничі інформаційно-інтелектуальні ресурси в науково-виробничі інформаційно-інтелектуальні продукти;

– F_{113} – отримувати ефективний результат від перетворення науково-виробничих інформаційно-інтелектуальних ресурсів в науково-виробничі інформаційно-інтелектуальні продукти. Таким чином, необхідно відмітити, що у рамках реалізації процесу управління ІА повинні виконуватися різні функції, пов'язані з плануванням, організацією, мотивацією, контролем і регулюванням діяльності по створенню і використанню ІА, а областю справжнього дослідження виступає організаційний аспект управління ІА, а саме розробка системи організаційного забезпечення управління ІА.

Висновки

З метою розкриття функціонально-змістовної складової підсистем управління ІА і узагальнення розроблених функціональною і структурною моделями розглянемо детальніше основні функції кожної підсистеми, виконання яких спрямоване на досягнення поставленої мети управління ІА.

До складу функціональних обов'язків підсистеми управління НДДКР і технологічними інноваціями входять: планування, організація, контроль і регулювання процесу розвитку наукових і технічних знань фахівців; формування інформаційно-інтелектуального середовища, сприяючого генеруванню нових ідей, розвитку творчості, винахідливості, раціоналізації; формування інтелектуальної бази, що дозволяє підприємству адаптуватися і утримувати свої позиції в зовнішньому середовищі, що постійно змінюється, так, щоб у разі виникнення необхідності мати можливість задіяти наявні інформаційно-інтелектуальні ресурси в розробці і ви-

робництві тієї продукції, на яку в даний момент ринок пред'являє максимальний попит. Крім того, найважливіша функція цієї підсистеми – розробка програм і визначення напрямів створення ІА.

Підсистема управління інноваційним потенціалом і розвитком співробітників відповідає за формування і ефективне використання фондів знань; прогнозування потреби в інтелектуальних ресурсах; виявлення емоційно-психологічного і інтелектуального потенціалів співробітників; збільшення продуктивності інтелектуальної праці співробітників за рахунок їх правильного розставлення, здійснюваного з урахуванням їх емоційно-психологічної і інтелектуальної сумісності; здійснення заходів по розвитку взаєморозуміння, схильності до взаємодії, роботи в колективі, а також заохочення ініціативної роботи, розвитку лідерства і схильності до творчої роботи.

Забезпечення умов для безперервного вдосконалення і розвитку персоналу і організація процесу постійного поповнення знань співробітників здійснюються в результаті аналізу чинників, що впливають на розвиток інноваційного потенціалу, прогнозування потреби в придбанні нових знань співробітниками підприємства, стимулювання інтелектуального розвитку персоналу, розробки програми реалізації заходів, спрямованих на збільшення інтелектуальної бази і забезпечення умов для ефективного використання і обміну придбаними інформаційно-інтелектуальними ресурсами.

Підсистема управління організаційно-методичною базою управління ІА реалізує функції координації дій усіх фахівців, задіяних в процесі управління ІА за рахунок формалізації і регламентації різних процедур, опису і представлення їх у вигляді оформлених за певними правилами документів, завіренних в певному порядку. Ця підсистема дозволяє забезпечити узгодженість різнопланової діяльності співробітників, спрямованої на створення єдиної інформаційно-інтелектуальної бази підприємства, а також встановити їх права і відповідальність при її використанні.

Підсистема управління внутрішньою інформацією і комунікаціями виконує функції по формуванню системи ме-

тодів і способів збору, передачі, накопичення, обробки, зберігання, представлення і використання внутрішньої інформації, розробці і використанню технологій отримання, обробки, аналізу, інтерпретації первинної інформації, проектуванню інформаційних потоків, формуванню і підтримці інформаційної бази підприємства, розробці методів і способів її раціонального використання, визначенню розміру і структуризації усієї необхідної для забезпечення ефективної діяльності інформації. З цією метою здійснюється процес накопичення і розвитку знань про технології програмування, вибору для внутрішньофірмового використання прийнятного програмного забезпечення і відповідної технічної бази, забезпечення безперебійної роботи користувачів з інформаційним середовищем.

Проте раціональність використання інформаційних ресурсів залежить також від якості реалізації таких функцій, як виділення каналів для спеціалізованої інформації, що більшою мірою відноситься до компетенції конкретних підрозділів фірми, угруповання інформаційних ресурсів по мірі значущості і секретності, визначення умов доступу до певних баз даних конкретним підрозділам або окремим користувачам відповідно до характеру і специфіки виконуваної ними діяльності. Здійснення цих дій забезпечує максимальне збереження інформаційних ресурсів підприємства і підвищує ефективність їх використання.

Найважливішими функціями цієї підсистеми виступають створення і розвиток внутрішніх комунікаційних каналів, забезпечення їх ефективного використання за рахунок використання сучасних засобів комунікацій.

Підсистема управління зовнішньою інформацією і комунікаціями відповідає за формування системи методів і способів збору, передачі, накопичення, обробки, зберігання, представлення і використання зовнішньої інформації усередині підприємства, а також передачу внутрішньої інформації в зовнішнє середовище. Функції цієї підсистеми багато в чому схожі з функціями підсистеми управління внутрішньою інформацією і комунікаціями з тією лише різницею, що джерело формування інформації – зовнішнє середовище. Цей факт створює певні труднощі в процесі збору, аналізу і інтерпретації зовнішньої інформації і обумовлює підвищення значущості функції створення ефективних комунікаційних каналів із зовнішнім середовищем, що має на увазі не лише використання комплексу новітніх засобів комунікації, але і постійний моніторинг і облік зміни чинників зовнішнього середовища, а також реалізацію заходів по припиненню просочування комерційної інформації в зовнішнє середовище.

Підсистема управління портфелем прав на ІА виконує функції по оптимізації складу портфеля прав на ІА відповідно до стратегії підприємства і програми формування і використання ІА, а також виробленню грамотної патентної політики. В зв'язку з цим до основних видів діяльності цієї підсистеми відносяться: виявлення ІА, що підлягають правовій охороні; визначення форм і методів охорони таких

активів; підготовка до юридичного оформлення прав на них; розробка методичних і організаційно-технічних заходів, що дозволяють забезпечити захист товарного ринку, на який орієнтовано підприємство; формування науково-технічних напрямів і відповідних ним портфелів патентів з акцентом на технічних рішеннях, що дозволяють підвищити конкурентоспроможність продукції; облік взаємного фінансового інтересу між винахідником і підприємством; припинення недобросовісної конкуренції.

Основна функція підсистеми управління комерціалізацією ІА і їх оцінкою – забезпечення умов для отримання максимальної вигоди від залучення ІА до економічного обороту. Це, передусім, припускає розробку стратегії і вироблення напрямів комерційного використання ІА. При цьому виявляється вигода і міра самостійного внутрішньофірмового використання ОІВ підприємства і прогнозується передбачувана віддача від їх реалізації в іншому напрямі. Залежно від цього здійснюється вибір між зовнішніми і внутрішніми напрямками використання прав на ОІВ. У зв'язку з цим особлива роль у числі функцій цієї підсистеми відводиться аналізу і оцінці реальної (ринкової) вартості прав на ОІВ, а також моніторингу комерційного потенціалу ІА.

Крім того, найважливішою функцією цієї підсистеми виступає перетворення ринкових і корпоративних інформаційних потоків в інструменти підвищення ефективності і максимізації задоволення певних потреб ринку. Це досягається за рахунок збору, обробки і аналізу інформації про вимоги ринку і забезпечення відповідності політики комерціалізації ІА потребам клієнтів і інтересам самого підприємства.

Література

1. Danilov V. Equilibrium analysis of economics with innovations / V. Danilov, G. Koshevoy, A. Sotskov // Journal of Math. Economics. – 1997. – Vol. 27. – P. 195–228.
2. Ходжсонс Дж. Социально-экономические последствия прогресса знаний и нарастания сложности / Дж. Ходжсонс; пер. с англ. М. Каждана // Вопросы экономики. – 2001. – №8. – С. 32–45.
3. Україна у вимірі економіки знань / Геєць В.М., Александрова В.П., Бажал Ю.М.; за ред. акад. НАН України В.М. Геєця. – К.: «Основа», 2006. – 592 с.
4. Друкер П.Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества / Питер Ф. Друкер – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 336 с.
5. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення: Монографія / [О.І. Амоша, В.П. Антонюк, А.І. Землянкін та ін.]; за ред. О.І. Амоші – Донецьк: ІЕП НАН України, 2007. – 328 с. (НАН України. Ін-т пром-сті.)
6. Амоша О.І. Соціально-економічні чинники інноваційного розвитку України / О.І. Амоша // Регіональні проблеми людського та соціального розвитку: тези доп. і повідом. науково-практичної конференції. (Донецьк, 4–5 листопада 2008 р.): В 2 т. Т. 2 / НАН України. Ін-т економіки промисловості; Редкол.: О.І. Амоша (відп. ред.) та ін. – Донецьк, 2008. – 344 с.

7. Тоффлер Э. Революционное богатство / Элвин Тоффлер, Хейди Тоффлер. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ПРОФИЗДАТ, 2008. – 569 [1] с. – (Philosophy).

8. Экономика знаний: Коллективная монография / [Колесов В.П., Макаров В.Л., Белова Л.Г.]; отв. ред. д-р экон. наук, проф. В.П. Колесов. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 432 с.

Д.М. ПАЛАМАРЧУК,
здобувач, Черкаський державний технологічний університет

Методологія оцінки показників інноваційного процесу

У статті розглядається методологія оцінки інноваційного розвитку на макро-, мікро- та мезорівні. Зроблено огляд деяких існуючих методик макрорівневої оцінки розвитку, розроблених міжнародними організаціями. Наведено методику оцінки інноваційного розвитку на мікрорівні. Розроблено комплексний показник інноваційності на регіональному рівні (з урахуванням особливостей вітчизняної статистики).

Ключові слова: інноваційний розвиток, мікрорівень, інноваційність.

В статье рассматривается методология оценки инновационного развития на макро-, микро- и мезоуровне. Сделан обзор некоторых существующих методик макроразвлекательной оценки развития, разработанных международными организациями. Приведена методика оценки инновационного развития на микроуровне. Разработан комплексный показатель инновационности на региональном уровне (с учетом особенностей отечественной статистики).

Ключевые слова: инновационное развитие, микроуровень, инновационность.

This article describes the methodology for evaluating innovative development at the macro, micro and regional level. A review of some existing methods for development at the macro level developed by international organizations. The method of estimation of innovation at the firm level. A comprehensive index of innovation at regional level (taking into account the peculiarities of national statistics).

Постановка проблеми. Проблемам інновацій, інноваційного розвитку як засобу побудови потужної конкуруючої економіки приділяється сьогодні багато уваги. Інноваційність виробництва, структура та динаміка інноваційного розвитку є сьогодні одним із головних об'єктів стратегічного аналізу при діагностуванні конкурентоспроможності та перспектив розвитку країни. Для аналізу параметрів інноваційного процесу в міжнародній практиці використовується чимало методик. Але оскільки інноватика переживає лише період свого становлення, то і критерії оцінки інноваційного розвитку змінюються залежно від оцінки пріоритетності тих чи інших показників в очах експертів. Таким чином, питання оптимальності набору показників, рівня їх відстеження, по-

гляду на вплив на інноваційний процес залишаються відкритими.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Наукове вирішення проблем застосування, удосконалення методики оцінки інноваційного розвитку в цілому знайшли своє відображення у дослідженнях таких вчених, як Т.М. Драган, Е.О. Дружиніна, О.Г. Голиченко, О.Н. Беленов, Т.А. Бурцева, ґрунтовно розроблена методологія оцінки в рамках Європейського інноваційного табло.

Так, підходи вищенаведених авторів дозволяють здійснити аналіз інноваційної діяльності на мікрорівні, проаналізувати потенціал інноваційного розвитку підприємства та спосіб і результат його реалізації. Методики вищенаведених авторів дозволяють аналізувати показники на рівні держави та порівняти їх з аналогічними показниками інших країн. Проводити оцінку рівня інноваційного розвитку певного регіону шляхом їх порівняння за певними групами показників.

Мета статті. Вивчення зарубіжного оцінювання процесів інноваційного розвитку на загальнодержавному рівні та показників що застосовуються на рівні підприємств. З урахуванням логіки зв'язку блоків показників розробити комплексну порівняльну оцінку інноваційного розвитку на мезорівні з врахуванням особливостей цього рівня дослідження.

Виклад основного матеріалу. Розробка та реалізація комплексу конкретних заходів по становленню в нашій країні національної інноваційної системи обумовлюють актуальність і затребуваність не тільки нових прогностичних, сценарних та проектних розробок, а й нових підходів до оцінок інноваційної діяльності та її ефективності як на макро-рівні та рівні окремих господарюючих суб'єктів, так і на рівні окремих регіонів.

Основні міжнародні документи в сфері управління інноваціями на сьогоднішній день розроблені в рамках діяльності таких організацій, як Організація економічного співробітництва і розвитку – ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку, ОЕСР) і ЮНІДО (Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку, ЮНІДО) [6]. Цими організаціями проводяться глобальні загальносвітові дослідження інноваційної активності, вдосконалюється понятійний апарат і методологічна база дослідження, вимірювання та аналізу інноваційних процесів.